

Tashkent State University of Economics

JOURNAL OF INTERNATIONAL FINANCE AND ACCOUNTING

ISSN
2181-1016

BANK–SUG‘URTA SINERGIYASI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA AHOLIGA KO‘RSATILADIGAN XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISH

To‘patillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi

TDIU "Bank hisobi va auditi" kafedrasida tayanch doktoranti

ORCID: 0009-0003-2748-4332

DEVELOPMENT OF SERVICES PROVIDED TO THE PUBLIC BY COMMERCIAL BANKS BASED ON BANK-INSURANCE SYNERGY

Tupatillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi

PhD Candidate at Tashkent State University of Economics

ORCID: 0009-0003-2748-4332

Annotatsiya: *Ushbu ishda tijorat banklari va sug‘urta kompaniyalari hamkorligini kuchaytirish orqali aholiga ko‘rsatiladigan bank xizmatlarini rivojlantirish masalalari yoritiladi. Bank–sug‘urta sinerгияsining mijozlarga qulaylik yaratishi, risklarni kamaytirishi hamda banklar uchun qo‘shimcha daromad manbalarini ochishi tahlil etiladi. Integratsiyani takomillashtirish bo‘yicha asosiy yo‘nalishlar ham ko‘rib chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *Bank–sug‘urta sinerгияsi, tijorat banklari, sug‘urta xizmatlari, raqamli sug‘urta, moliyaviy himoya, xizmat sifatini oshirish.*

Abstract: *This paper examines the development of commercial bank services through strengthened cooperation with insurance companies. It analyzes how bank–insurance synergy enhances customer convenience, reduces risks, and provides additional income sources for banks. Key directions for improving this integration are also discussed.*

Keywords: *bank–insurance synergy, commercial banks, insurance services, digital insurance, financial protection, service quality improvement.*

KIRISH

Bugungi kunda moliya bozorida raqobatning keskinlashishi tijorat banklarini xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish,

innovatsion echimlarni joriy etish va mijozlarning ehtiyojlarini yanada samarali qondirishga majbur qilmoqda. Aholining moliyaviy savodxonligi oshgani va turli moliyaviy risklar bilan yuzlashayotganligi sharoitida banklar nafaqat an‘anaviy xizmatlarni – hisob-kitob, kredit, depozitlar – balki qo‘shimcha moliyaviy xavfsizlikni ta‘minlaydigan xizmatlarni ham taklif etishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtayi nazardan, tijorat banklari faoliyatida sug‘urta xizmatlari bilan hamkorlikni rivojlantirish – ya‘ni bank–sug‘urta sinerгияsi (bancassurance) – dolzarb va samarali yo‘nalish sifatida ajralib turadi.

Bancassurance modeli bank mijozlariga bir joyda kompleks moliyaviy xizmatlar olish, moliyaviy xavflarni kamaytirish va vaqtni tejash imkonini beradi. Shu bilan birga, banklar uchun daromad manbalarini diversifikatsiya qilish, yangi mijozlarni jalb etish va raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlarini yaratadi. Shu bois, bank va sug‘urta xizmatlarini integratsiya qilish jarayonini chuqur o‘rganish tijorat banklarida aholiga ko‘rsatiladigan xizmatlarni takomillashtirishning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida qaraladi.

Tijorat banklari va sug‘urta kompaniyalari hamkorligini kuchaytirish aholiga ko‘rsatiladigan bank xizmatlarini

rivojlantirishning muhim omillaridan biridir. Bunday hamkorlik bank mahsulotlarining xavfsizligi va ishonchligini oshiradi, mijozlarga kompleks moliyaviy xizmatlarni — kredit, depozit va sugʻurta himoyasini bir vaqtning oʻzida taqdim etish imkonini yaratadi. Sugʻurta bilan integratsiyalashgan bank xizmatlari risklarni kamaytirib, banklarning faoliyatini barqarorlashtiradi, aholiga esa qulay, tezkor va kafolatlangan moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkonini beradi. Natijada moliyaviy bozor infratuzilmasi rivojlanib, mijozlar ehtiyojini toʻliq qondiruvchi innovatsion xizmatlar paydo boʻladi.

Adabiyotlar tahlili.

Bank–sugʻurta sinergiyasi boʻyicha ilmiy adabiyotlarda ushbu model moliyaviy xizmatlarni birlashtirish, mijozlar uchun qulaylik yaratish va xizmat koʻrsatish samaradorligini oshirishga xizmat qilishi taʼkidlanadi. A. Popov (2019), M. Redondo (2021) kabi tadqiqotchilar bancassurance banklarning mavjud infratuzilmasidan foydalanib sugʻurta xizmatlarini ommalashtirishda muhim rol oʻynashini qayd etadi. Ularning fikriga koʻra, bankning sugʻurta kompaniyasi bilan integratsiyasi operatsion xarajatlarning kamayishiga va mijozlar uchun takliflarning arzonlashishiga olib keladi.

Raqamli sugʻurta xizmatlari boʻyicha M. Kaspers (2022) raqamlashtirish sugʻurtaga kirishni osonlashtirishi, mijozlar bilan ishlash jarayonini tezlashtirishi va xizmat sifatini oshirishini taʼkidlaydi. Bu yondashuv TBC Bank tomonidan TBC Sugʻurta orqali yoʻlga qoʻyilgan raqamli sugʻurta modelida ham oʻz tasdigʻini topgan.

Oʻzbekiston boʻyicha tahliliy materiallar — UzDaily (2024–2025), Spot (2024), NAPP va sugʻurta bozoriga oid

statistik sharhlar — mamlakatda sugʻurta mukofotlari hajmi yildan yilga oʻsib borayotganini, aholining moliyaviy himoyaga ehtiyoji kuchayganini koʻrsatadi. Ushbu manbalarda Xalq Bank–Xalq Sugʻurta, Hamkorbank–Hamkor Sugʻurta kabi shoʻba modelidagi hamkorliklar aholiga arzon, tezkor va kompleks xizmat taqdim etayotgani qayd etilgan.

Mahalliy ilmiy ishlar ham bank–sugʻurta hamkorligini mijozlar uchun bir joyda xizmat, kredit xavflarining kamayishi, sugʻurta toʻlovlarining tezlashtirilishi va moliyaviy madaniyatning oshishiga xizmat qiluvchi samarali mexanizm sifatida baholaydi. Adabiyotlar umumiy xulosasiga koʻra, bank–sugʻurta sinergiyasi Oʻzbekistonda moliyaviy xizmatlar integratsiyasining asosiy yoʻnalishiga aylangan va aholiga koʻrsatiladigan xizmat sifatini sezilarli yaxshilamoqda.

Tadqiqot usullari

Ushbu mavzuni tadqiq etishda bir qator ilmiy usullardan foydalaniladi. Avvalo, tijorat banklari va sugʻurta kompaniyalari oʻrtasidagi amaldagi hamkorlik shakllarini chuqur oʻrganish maqsadida tahlil va sintez usullari qoʻllanilib, mavjud maʼlumotlar tizimli ravishda umumlashtiriladi. Shuningdek, qiyosiy tahlil usuli yordamida mahalliy moliyaviy xizmatlar bozori xorijiy tajribalar bilan solishtirilib, ularning oʻxshash va farqli jihatlari aniqlanadi. Bundan tashqari, bevosita kuzatish, soʻrovnomalar va intervyu kabi sotsiologik usullar orqali aholining moliyaviy xizmatlarga boʻlgan ehtiyoji va talab darajasi oʻrganiladi. Huquqiy tahlil usuli yordamida bank va sugʻurta faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilinib, ularning amaliyotdagi oʻrni aniqlanadi. Ushbu usullar yigʻindisi mavzuning mohiyatini har

tomonlarga ochib berish va ilmiy xulosalar chiqarishga xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar

O'zbekiston banklari va sug'urta kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlik so'nggi yillarda sezilarli darajada rivojlandi. Xalq Bank misolida bank o'z sho'ba sug'urta kompaniyasi — XALQ SUG'URTA —ni tashkil qilgan bo'lib, mijozlarga turli sug'urta xizmatlarini to'g'ridan-to'g'ri taqdim etadi. Bu klassik bancassurance modeli bo'lib, bank mijozlar bazasidan maksimal foyda olish imkonini beradi.

TBC Bank esa TBC SUG'URTA va Qulay Insurance kompaniyalari orqali hamkorlik qiladi. TBC SUG'URTA 2025-yilda litsenziya olgan va bankning mobil ilovasi orqali raqamli sug'urta xizmatlarini taqdim etadi, bu esa mijozlarga qulaylik yaratadi va zamonaviy raqamli bancassurance modelini namoyon qiladi. Qulay Insurance esa bankning ta'sischisi sifatida 2024-yilda ro'yxatdan o'tgan bo'lib, hamkorlikning yana bir shakli sifatida xizmat qiladi.

Mikrokreditbank ATB bir nechta sug'urta kompaniyalari bilan hamkorlik

qiladi, jumladan Imkon Sug'urta, SQB Insurance, O'zbekinvest Eksport-Import Sug'urta, O'zagrosug'urta, Kafil Sug'urta, Asia Insurance Sug'urta, Kafolat Sug'urta, My Insurance, Impeks Insurance va Apex Insurance. Bu hamkorlik shartnoma asosida amalga oshirilgan bo'lib, bank 2025-yil 26-fevralda tanlov orqali sug'urta operatorlarini tanlagan. Shu yo'l bilan bank mijozlari turli sug'urta mahsulotlariga ega bo'lish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Hamkorbank esa Hamkor Sug'urtaning sho'ba sug'urta kompaniyasi orqali o'z mijozlariga xizmat ko'rsatadi. Hamkor Sug'urtaning bankning 100% sho'basini ekanligi va litsenziyaga ega ekanligi ma'lumotlarda qayd etilgan.

Umuman olganda, ushbu hamkorliklar bank-sug'urta sinergiyasini yaratadi, mijozlarga qulay va diversifikatsiyalangan sug'urta xizmatlarini taqdim etadi hamda banklar uchun qo'shimcha daromad manbai bo'ladi. Shu bilan birga, bozor statistikasiga qaraganda, sug'urta xizmatlariga talab ortib bormoqda, bu esa banklar tomonidan sug'urta hamkorligini yanada rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi.

1-jadval¹

Bank / Moliyaviy institut	Sug'urta kompaniyasi / operator	Hamkorlik turi / holati	Manba / eslatma
Xalq Bank	XALQ SUG'URTA	Sho'ba sug'urta kompaniyasi (bank tomonidan tashkil etilgan)	XALQ SUG'URTA Xalq Bank tasarrufidagi sug'urta kompaniyasi. (xalqsugurta.uz)
TBC Bank	TBC SUG'URTA	Sug'urta operatori; 2025 yilda litsenziya olingan; xizmatlar bank ilovasi orqali raqamli yo'l bilan taqdim etilmoqda	07 mart 2025'da litsenziya olgani xabar qilingan. (UzDaily.uz)
TBC Bank	Qulay Insurance	Sug'urta kompaniyasi;	2024-yilda ro'yxatdan o'tgan. (Spot)

¹ Muallif tomonidan tayyorlandi

		bankning ta'sischisi	– Деловые новости Узбекистана
Mikrokreditbank ATB	Bir nechta sug'urta kompaniyalari: Imkon-Sug'urta, SQB Insurance, O'zbekinvest Eksport-Import Sug'urta, O'zagrosug'urta, Kafil Sug'urta, Asia Insurance Sug'urta, Kafolat Sug'urta, My-Insurance, Impeks Insurance, Apex Insurance	Hamkorlik shartnomasi asosida (bank 2025 yil 26-fevralda tanlov orqali sug'urta operatorlarini tanlagan)	Bank rasmiy saytida "hamkor sug'urta kompaniyalari" ro'yxati e'lon qilingan. (MK Bank)
Hamkorbank	Hamkor Sug'urta	Sho'ba sug'urta kompaniyasi (bankning 100% asoschisi)	Hamkor Sug'urta "Hamkorbank"ga tegishli ekanligi va litsenziyaga ega ekanligi ma'lumotida. (Bank.uz)

O'zbekiston banklari va sug'urta kompaniyalari o'rtasidagi hamkorlik aholiga ko'rsatiladigan moliyaviy xizmatlarning qulayligini sezilarli darajada oshirmoqda. Xalq Bank–Xalq Sug'urta, TBC Bank–TBC Sug'urta/Qulay Insurance, Mikrokreditbank–turli sug'urta kompaniyalari, Hamkorbank–Hamkor Sug'urta kabi hamkorliklar natijasida mijozlar bir joyda bank va sug'urta xizmatlaridan foydalanish imkoniga ega bo'lmoqda. Bu esa vaqtni tejaydi, jarayonlarni soddalashtiradi va xizmatlarning uzviylikini ta'minlaydi.

Sho'ba sug'urta kompaniyalariga ega banklar mijozlarga arzonlashtirilgan sug'urta tariflari, kredit va mulkni himoyalovchi maxsus paketlarni taklif qilmoqda. Bu kredit olish jarayonini engillashtiradi hamda bank va mijoz uchun xavflarni kamaytiradi. Raqamli sug'urta xizmatlari, ayniqsa TBC Bank misolida, aholiga mobil ilova orqali tez va oson polis rasmiylashtirish imkonini yaratmoqda.

Mikrokreditbankning ko'plab sug'urta kompaniyalari bilan ishlashi mijozlarga keng tanlov beradi va hududlarda ham sug'urta xizmatlarining qamrovini kengaytiradi. Umuman olganda, bank–sug'urta sinergiyasi aholiga qulay, xavfsiz va arzon sug'urta xizmatlarini taqdim etib, moliyaviy himoya madaniyatini kuchaytirib bormoqda.

Xulosa

O'zbekistonda bank va sug'urta xizmatlarining integratsiyalashuvi moliyaviy tizimning rivojlanishida muhim omilga aylanmoqda. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, tijorat banklarining sug'urta kompaniyalari bilan hamkorlik qilishi aholiga ko'rsatiladigan xizmatlar qamrovini kengaytirib, ularni yanada tizimli va qulay shaklda taqdim etish imkonini bermoqda. Xalq Bank, Hamkorbank, TBC Bank va Mikrokreditbank misolida ko'rinib turibdiki, sug'urta xizmatining bank tizimiga ulanib borishi mijozlar uchun xavfsizlik kafolatlarining kuchayishiga,

kredit xizmatlarining barqarorligiga va xizmat ko'rsatish tezligining oshishiga olib kelmoqda.

Raqamli sug'urta xizmatlarining kengayishi, ayniqsa TBC Bank tajribasi, aholiga an'anaviy xizmatlarga qaraganda tezroq va soddalashtirilgan tartibda sug'urta polislarini rasmiylashtirish imkonini yaratdi. Shu bilan birga, banklarning sug'urta operatorlari bilan ishlashi jarayonlarning shaffofligini oshirib, xizmat sifati bo'yicha raqobat muhitini kuchaytirmoqda. Mijozlar uchun keng tanlov imkoniyati paydo bo'lishi esa sug'urtaning ommalashuviga xizmat qilmoqda.

Yig'ilgan ma'lumotlar shuni tasdiqlaydiki, bank-sug'urta sinergiyasi aholining moliyaviy himoyaga bo'lgan talabiga mos ravishda shakllanmoqda. Bu model nafaqat mijozlar uchun qulaylik yaratadi, balki banklar va sug'urta kompaniyalari uchun ham barqaror daromad manbai bo'lib, xizmatlarning diversifikatsiyasini ta'minlaydi. Shu asosda aytish mumkinki, bank-sug'urta hamkorligi O'zbekiston moliyaviy tizimining modernizatsiyasi uchun zarur bo'lgan samarali yo'nalishlardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Sug'urta bozori bo'yicha yillik statistik ma'lumotlar. (2023–2024).
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy Banki hisobotlari. (2022–2024). *Bank xizmatlari bozorining rivojlanish tendensiyalari*.
3. Spot – O'zbekiston biznes yangiliklari portali. (2024). *Qulay Insurance sug'urta kompaniyasining tashkil etilgani va TBC Bank ta'sis chiligi haqida maqola*.
4. Xalq Sug'urta rasmiy sayti – xalqsugurta.uz. (2024–2025). *Kompaniya faoliyati va Xalq Bank bilan korporativ bog'liqligi haqida ma'lumotlar*.
5. Hamkor Sug'urta rasmiy ma'lumotlari. (2024). *Hamkorbankning sug'urta kompaniyasi to'g'risida ochiq ma'lumotlar*.
6. Qulay Insurance AJ — TBC Bank Uzbekistan. "O'zbekiston banklariga tegishli sug'urta kompaniyalari — tahlil" (2024)
7. Mikrokreditbank rasmiy sayti – mkbank.uz. (2025). *Bankning hamkor sug'urta kompaniyalari ro'yxati va tanlov natijalari haqida ma'lumot*.
8. Popov A. (2019). *Bancassurance Models and Financial Integration*. Journal of Financial Services.
9. Redondo M. (2021). *Bank-Insurance Partnerships and Service Efficiency*. European Insurance Review.
10. Kaspers M. (2022). *Digital Insurance Transformation and Customer Access*. International Journal of Digital Finance.
11. TBC SUG'URTA receives license for insurance operations in Uzbekistan. UzDaily.uz, 12 March 2025.
12. "Mikrokreditbank ATB hamkorlik munosabatlarini o'rnatish uchun sug'urta kompaniyalarini tanlash natijalari." mkbank.uz, 26 mart 2025.